

“Kendi dilimiz nerede? Kendimize, aynı saflarda mücadele ettiklerimize anlatamadığımız bir şeyi başkalarına nasıl anlatırız. Sen insansın, belinin kamburunu doğrult, beynine yüklenen prangalara teslim olma, bu esaretindir, bütün bildiklerini yırt at, sözüme kulak ver, kalk ayağa demenin dilini neden öğrenemedik hala... Bütün insanlığın üstüne çöken bu yapışkan, yılışık, arsız sisi nasıl dağıtacağız”...

Onlar İki eski arkadaşlardı, gençliklerinde aynı örgüt saflarında mücadele etmişler, aynı ideal için işkencelerden geçmişler, yıllarını cezaevlerinde geçirmişlerdi. Uzun zamandır birbirlerinden haber alamamışlar, nihayet filanca şehirde buluşmak için sözleşmişlerdi. Sarılıp kucaklaştılar, hal hatır sordular, yeniden yeniden kucakladılar birbirlerini. İkisi de değişmişti, saçları ağarmıştı, içinden çıkılması mucizelere kalmış birçok derdin belanın üstesinden gelmeyi başarmışlardı da akıp giden zamana yenik düşmüşlerdi. Bunca zıt karaktere sahip olmalarına karşın yarınlara olan inançlarında sanki çift yumurta ikizleriydiler. Gerek lise öğreniminin ilk gençlik yıllarında olsun, gerekse devrimci mücadeleden fırsat bulup kapısından geçmeye fırsat bulamadıkları üniversite yıllarında olsun ortak çevreleri böylesine zıt iki karakterin nasıl bu kadar yakın olabildiklerini birbirlerine sorarlardı. Birinin olduğu yerde mutlak öteki vardı, biri nezle olsa öbürü gripti. Tez canlı ataktı birisi, aniden parlamasıyla meşhurdu. Ve bir türlü aklı erdiremezdi şu gazete dergi, kitap işlerine, hele şu edebiyat söyleşileri, şiir dinletileri... Valla bunlar gününü gün eden entelektüellerdi ve devrimle filan alakaları yoktu. Sanki devrimi bu kâğıt parçaları, bu konserler, şiir dinletileri yapacaktı, kıyıda köşede elinde bir kitap gazete okuyanlara takılırdı sık sık. Ne haber lan burjuva çocukları... Tanırlardı onu, gülerek el sallarlardı.

Sakin, sevecendi diğeri. Sol grupların birbirlerine “racon kesme” delikanlılığına pek prim vermez, bu yüzden kendi örgütü içindeki arkadaşlarının da tatlı sert eleştirilerine maruz kalırdı. Hayat şu insanı yok sayan kalıntılardan temizlenmeli, saf, temiz, pırıl pırıl bir başka değerler sistemi içinde yeniden kurulmalıydı, yeni hayatın bilimini, sanatını, kültürünü yaratmak da devrimcilerin göreviydi, yararlanabileceğimiz her şeyden yararlanmalı, okuyup öğrenmeliydik...

Birisi bütün değerleriyle bugüne aitti, diğeri bugün ile ilişkisini kesmiş derviş gibi geleceği düşlerdi. Birisi yeryüzüydü, diğeri gök yüzü....

İkisi de o günlerden yıllar sonrasına mizaçlarını koruyarak gelmişlerdi. Biri yeryüzüydü, arzın üzerindeki görüş mesafesi kadarıyla yetinen, diğeri gökyüzüydü, bütün evreni yıldızlardan seyreden.

Önce sigara paketleri açıldı demli çayların eşliğinde... Arkadaşını tanıyordu entelektüel, en sıradan sohbetlerde bile maraza çıkarmada üstüne rakip tanımamıştı. Kırk yıl sonra karşılaşmanın özleminin içine limon sıkacağından tedirgindi. Anlamsız, kısır bir tartışmanın girdabına yuvarlanmanın huzursuzluğu yayıldı yüzüne. Evet, iyi arkadaşlardı, onca meşakatlere birlikte katlanmışlardı, kaçaklık dönemlerinde olsun, uzun cezaevi yaşamında olsun birbirlerine tereddütsüz sırtlarını dönecek kadar güvenirdi birbirlerine ama arkadaşı silahların markasını iyi bilirdi, o insanın markasını keşfetmeye çalışırdı. Yeryüzü yeni silahları keşfetmenin, yeni, modern ve etkili silahlara tapmanın ustasıydı, gökyüzü yeni insanın nasıl yaratılacağına ilişkin kafa yoran bir çıraktı.

“Misyon taşıyorsun” dedi yeryüzü, “ağzın laf yapıyor, insanları etkiliyorsun, uzun zamandır -ben

dahil- görüştüğümüz bir çok yoldaş senden medet umduk, bizi başına toplamanı, arkadaşlar kaldığımız yerden yeniden başlayacağız demeni bekledik. Senden ses soluk çıkmayınca ben yoldaşlarla aldığımız karar sonucu çıkıp geldim buraya, seninle bu konuları konuşmaya"... Alaycı ses tonuyla ekledi " öykü, şiir yazdığını biliyorum, senin öykülerin şiirlerin şimdiye kadar bir şeyi değiştirmede".

İçini çekti gökyüzü, " ama senin silahların da bir şeyi değiştirmede, anlamadığın bir şeyi de değiştiremezsin" demek isterdi, cevap vermedi. Arkadaşının, o anlamsız, sığ tartışmanın fitilini ateşleme hevesini anlamıştı, geçiştirmeye çalışmıştı. Saldırıları üst üste geliyordu, entelektüelin sessizliği de iyi bir fırsattı. Sıraladıkça sıraladı.

Sabırdı bu çatlar mıydı, çatlardı, nihayet gökyüzünün sabrı da çatlardı. Beklenmedik bir ses tonuyla çatladı. Bir duvara seslendiğimin farkındayım, kırk yıl önceki duvarın şu an karşımda aynı duvar olduğunu görüyorum. Diyelim ki o dönemler iktidarı almayı başardık-ki bunu hak etmiştik-, diyelim ki sen de iktidarın etkili ve etkin bir konumundasın, bu iktidar ne yapacak söyler misin?. Böyle bir giriş bekleliyordun, onun beklediği ve içinden geçen eski arkadaşlarının bu teklifine tereddütsüz evet demesiydi. Umduğunu bulamamanın şaşkınlığını gizlemeye çalışarak " iyi misin sen" dedi, "uğruna hayatımızı koyduğumuz sosyalizmden, işçi sınıfının iktidarı almasından söz ediyorum, senin kafan nerelerde geziyor".

Anlıyorum dedi gökyüzü, işçi sınıfı iktidara geldiğinde işsizliğe çözüm getirecek, üretim ekonomisine geçilecek, sağlık, eğitim, konut, barınma gibi temel sorunlar çözülecek. Az şey mi, elbette katılıyorum, bunun için mücadele etmeye değmez mi, kuşkusuz değer, hem de canhıraş mücadele etmeye değer.

Işık görmüştü arkadaşı, gözleri parladı, peki ama dedi bu kayıtsızlığının anlamı nedir?.

İnsana ilişkin gelecek tasarınız bu kadarsa söyleyeyim. Temel sorunu insanların işsizliğine çözüm bulma, eğitim, sağlık, konut sorunu çözme olarak geleceği tasarladığınız bu daracık çember içinde maddi doyuma ulaşan, ancak geleceği mutlu insan yaratma projesi olarak görmeyen bu anlayış, uğruna mücadele ettikleri insanları bu çember içine hapsetme görevini de üstlenmiş olacaktır. Bu gün burjuvazinin insanlara çevirdiği silahlar yarın sizin elinizde olacak, bu kez insanlara silahlarını çevirme nöbetini devralacaksınız. Devrim sürekli, kesintisizdir. Sosyalizmin kitlelerin maddi temel sorunlarını çözmeleri elbette küçümsenemez ama sosyalizmi ekonomizme indirerseniz, o iktidardan uzaklaştırdığınız sınıfları bir bakarsınız yeniden iktidar koltuğuna oturmuş bulursunuz. İktidarlar orospulara benzer, hangi sınıfla yatağa girerse onun kapatması olur, aslanan iktidarın ortadan kaldırılması, koşullar oluştuğunda iktidarın sağladığı gücün eritilmesidir. Yoksa sosyalizm adına birer Pol Pot olup, sürgit iktidarımızı korumak için binlerce insanı pamuk tarlalarında kurşuna dizeriz.

İşçi sınıfı kendini iktidarın alınmasıyla sınırlayamaz, iktidar onun için bir amaç olamaz, yeni, mutlu ve özgür, insan yaratmanın hedefi olan sınıfsız topluma geçilmesinin bir aracıdır. Bizim yakıcı sorunumuz şudur: Bu süreç ne zaman başlar. Elbette, fonksiyonları doğru tanımlanan sosyalist bir iktidar bütün olanaklarını seferber ederek toplumu bir eğitim alanı olarak görür, bütün olanaklarını insanın geleceğe taşınması için seferber eder.

Bütün insanlığın özlemi olan sınıfsız toplumun yaratılmasında böylesine devasa olanaklar sunan işçi sınıfı iktidarına hangi kişilik, hangi vicdan kendinde hayır deme hakkını bulabilir ki? İnsanın değişim süreci işçi sınıfının iktidarı almasına kadar ertelenebilir mi?. İşçi sınıfı örgütünün asli görevi, sınıflı toplumların binlerce yıldır benliğini, kişiliğini yok ettiği insanın kendini kazanımının değişimi, dönüşümü değilse nedir?. O zaman çok geç kalmış olmayacak mıyız, geçmiş deneyimlerini gözden geçirerek bu güne bak. Burjuvazi bütün toplumu gerici değerlerin tutsağı yaparken, gerçekten insanı insan yapan dayanışma, arkadaşlık, hoşgörü, birlikte

yaşamı, sosyalleşmeyi tu kaka ilan ederken, insanı insanın kurdu ilan etmeyi başardı ve toplum buna inandı, yaşamını bu ahlaksız değerler üzerine kurduğunun farkında bile değil. Yani, bencil, yalama, yılışık, yapışkan ve kişiliksiz bir yığın oluşturdu. Asıl sorun daha bugünden insanlığın bu yok oluşunun önüne geçmektir, bunun araçlarını yaratıp hayata geçirmektir. Yani işçi sınıfının örgütü nicel birikimlerin yığını değildir, bu bilinçle donanmış geleceği yaratma ütopyasını kuran nitelikli insanların örgütüdür. Bu görev, sosyalizmi kurduğumuzda düşünürüz kolaycılığına terk edilemez. Kitleleri bir başka yaşamın mümkün olduğuna ikna etmenin yolunu aradık, çaba gösterdik emek sarfettik. Nedir bir başka yaşam, bunun alametleri nedir. Onların kültürel, simgesel dönüşümlerini gerçekleştirecek araçları bulup, kitleleri bu sürece katarak mülkiyet tutkusunun kalıntılarını zihinlerinden silerek geleneksel, töresel yaşamdan kurtarmayı hedeflemezsek, yani nihai amaç için hazırlanmazsak, salt iktidarı almakla yetinmenin komünist olmakla bir ilişkisi olamaz. Toplumun geleceğe hazırlanması başka türlü nasıl mümkün olacaktır. Yetmiş yıllık Sosyalist sistemi yıkan nedir, kapitalizmin saldırılarıdır diye kestirip atmak işin kolayına kaçmaktır. Şayet bu koca yıllar boyunca geleceğin insanını, özgür ve mutlu insanı yaratmak için çaba sarf edilseydi kapitalizmin bütün saldırıları kitlesel olarak göğüslenebilirdi. İşte seninle bir türlü anlaşamadığımız sorun budur. Yani senin elini havada salladığın kitlelerin devrimci aydınlanmasını anlamamakta ayak direnmemizdir, bugünden yarına beklediğimiz kolay zaferlerdir. Bu devrimcilerin artık farkına varmak zorunda oldukları “olmazsa olmaz”ıdır. Bu görev işçi sınıfı örgütünün ertelenemez, küçümseyip bir kenara atılabilemeyecek görevidir. Lenin’in sanat ve edebiyat üzerine kafa yorması, Che’nin, Ho Şi Minin, Maonun aynı zamanda bir şair olması, sanatla, edebiyatla uğraşması salt entelektüel bir uğraş değildir. Bir Latin Amerika ülkesi olan Peru ile Türkiye’yi düşün, biri dünyanın bir ucunda öbürü bir ucunda. Geleneksel, töresel yaşam biçimi bütün yeryüzündeki insanların ortak mutsuzluğudur ve kapitalizm otağını ortak mutsuzluklarımızın üzerine kurmuştur. Çıkarıcı, Silik, bencil, fırsatçı, yani ruhen hasta bir insan türü yaratmıştır ve bu tür onun ısrarla ihtiyaç duyduğu insan türüdür. Perulu yerli kadınlar da bizim Anadolu kadınları gibi erkeğin kendilerini dövmesini, küçümsemesini, hakaret etmesini erkeğin doğuştan hakkı olduğuna inanıyorlar. Dövülmeye, hakaret edilmeye, aşağılanmaya rıza gösteren kadınlar ve onları dövme, hakaret etme hakkına sahip olduğuna inanan erkekler. İnsan toplumu kadınlardan ve erkeklerden oluşur. Şimdi geleneksel yaşam tarzının tutsağı kadınlar mı mutludur, erkekler mi?. En çağdaş görünen burjuva toplumlarında bile bu sorun arapsaçı gibi karmakarışıktır. Biz yeni kültürel değerler yaratmayı, insanların yaşam biçimlerini değiştirmeye geleceğin uzun vadeli erişimi olarak görmüyorsak neden kendimizi illa da devrimci olarak tanımlama gereğinin duyuyoruz ki... Kısacası, şayet işçi sınıfı iktidarı, kendini kitlelerin maddi yaşamlarını düzene koymakla sınırlayacaksa bu iktidar insanlığın özlemine cevap veremez. Unutmadan ekleyeyim, tarihin bütün dönemlerinde egemen sınıfların sanattan ve sanatçıdan neden ürktüklerini onlara neden hayatı zehir zıkkım ettiklerini sanıyorsun. Sadece cezaevlerinde bizler yatmadık, işkencelere maruz kalan sadece bizler değiliz. Bizim ülkemizde namuslu sanatçıların eğitim gördükleri, kariyer yaptıkları yerler üniversiteler değil, cezaevleridir. Pusularda öldürülenleri saymaya gerek var mı?. Onlar, egemen sınıfların insanlıktan çıkardığı insan yığınlarına insan olduklarını haykıran ardıç kuşlarıdır. Gerek dün gerekse bugün okumaya öğrenmeye en çok devrimcilerin ihtiyacı vardır, geleceğin mimarı sadece onlardır. Bana yarı alaycı gülümseme ile şiirle, öyküyle uğraşıyorsun diye yüklediğin ima yollu suçlama mücadeleden kaçmak ise var sen de öyle düşün... Ağır bir tokat yemiş gibi sersemlemişti yeryüzü.

Yeryüzüne göre, kendisi le gökyüzü ile aralarındaki derin ayrılık nüans farklılıkları gibi görünse bile asıl meselede anlaşamadıkları gün gibi açıktı ve esasen işçi sınıfı devrimcilerinin de devrim perspektifi konusunda entelektüellerle anlaşmaları da zaten düşünülemezdi. Bir komünist kendini tamamen sınıf iktidarının ele geçirilmesine odaklanmalıydı. Kültür, sanat, mimari, sosyal bilimler, uzay, fen, tıp alanlarında bilgi edinmek, bunun için çaba sarf etmek bir entelektüel uğraştı, bir komünistin bunlara zaman ayırması onu sınıf mücadelesinden koparmaya yönelik bir burjuva aldatmacasıydı. Kendisi bir entelektüel ile aynı şeyleri savunuyor görünse bile bu görünürdeki benzerlikti ve görünürdeki benzerliğin temelinde uzlaşmaz anlaşmazlıkları vardı ve esasen de anlaşamamaları da oldukça olağandı. Yani nasıl ki bir komünist entelektüel değilse bir entelektüel de komünist olamazdı

Sadece “İşi o noktaya getireceğini biliyordum” dedi arkadaşı, Lenin’i kendinize dayanak yapmaktan başkaca maharetiniz de yok” diyebildi.

Ayrılıma vakti gelmişti, gökyüzü “seninle tekrar karşılaşmak çok güzeldi, özlemiştim seni” dedi vedalaşmak, arkadaşını kucaklamak istedi. Yeryüzü cevap vermedi, yönünü öte çevirip arkasını dönüp gitti.